

Растригіна Алла Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4393-2831
rastrygina.alla@gmail.com

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В КОНТЕКСТУАЛЬНОМУ ПОЛІ ПЕДАГОГІКИ СВОБОДИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Анотація. У статті порушуються питання удосконалення диригентсько-хорової підготовки майбутнього фахівця-музиканта у педагогічних закладах вищої освіти, переосмислення існуючих уявлень про її змістове наповнення та запровадження у мистецький освітній простір ЗВО нових альтернативних моделей, що уможливають її реконструкцію на засадах гуманістичної парадигми освіти. Констатовано, що у пошуку шляхів вирішення проблем в системі мистецько-педагогічної освіти науковці наголошують на необхідності врахування пріоритетних тенденцій її розвитку, до яких віднесено: гуманізацію; фундаменталізацію; поєднання національних культурно-мистецьких традицій та європейського й світового досвіду; перехід від інформативних до активних й інтерактивних форм і методів мистецької освіти і виховання; створення умов для саморозвитку, самовираження та самореалізації особистості й можливості особистісного вибору індивідуальної траєкторії духовно-творчого становлення; безперервність мистецької освіти як основи послідовного і цілісного особистісного розвитку. В результаті аналізу існуючого стану диригентсько-хорової підготовки засвідчено необхідність її удосконалення на предмет не тільки розвитку суто спеціальних та інтегрованих фахових компетенцій, а й набуття таких компетенцій й особистісних якостей, як здатність до критичного мислення та аналізу власних помилок; потенціалу креативності як суб'єктної здатності до успішної інноваційної діяльності у професії; індивідуальної траєкторії особистісного розвитку як здатності до саморозвитку, самоорганізації самовираження й самореалізації у вибудовуванні майбутньої успішної кар'єри відповідно сучасних вимог ринку праці; здатності працювати в команді як умови розвитку комунікативних навичок, ефективної взаємодії з членами команди, відкритість до діалогу та спільного пошуку у вирішенні професійних завдань. Представлено авторське бачення можливостей удосконалення диригентсько-хорової підготовки майбутнього педагога-музиканта в контекстуальному полі педагогіки свободи.

Ключові слова: диригентська та хорова підготовка, музично-педагогічна освіта, фахівець-музикант, художня парадигма освіти, професійні компетенції, якості особистості, принципи педагогіки.

1. ВСТУП

Входження вітчизняної вищої освіти в цілому й мистецько-педагогічної зокрема, в європейський освітній простір, актуалізує необхідність переосмислення засадничих ідей, структури та змістових характеристик професійної підготовки фахівців мистецького спрямування й педагога-музиканта в тому числі. Незважаючи на досить вагомий зрушення у цьому напрямку, явним стає той факт, що професійна мистецько-педагогічна освіта, в основі якої міцно утвердився закріплений у нормативних документах в якості обов'язкового компетентнісний підхід, багато в чому все ще залишається традиційно дидактичною, сконцентрованою на вивченні певного кола дисциплін, що вимірюються наявністю компетенцій відповідно до обраного фаху. В той же час, абсолютно зрозуміло, що реалії сьогоденного життя виокремлюють й заохочують тільки тих, хто здатний думати й діяти самостійно. А відтак, майбутньому педагогові-музиканту сучасного формату є недостатнім володіння лише компетенціями відповідно обраного фаху у вимірі компетентнісного підходу. Наразі він потребує набуття здатності до критичного мислення та блискавичного вирішення конкретних проблем на основі власного потенціалу креативності та вибудовування індивідуальної траєкторії професійного розвитку, а також гнучкості, толерантності та мобільності під час командної роботи у процесі фахової підготовки й диригентсько-хорової зокрема. Стає очевидною нагальна потреба у переосмисленні існуючих уявлень про змістове наповнення диригентсько-хорової підготовки майбутнього фахівця-музиканта та запровадженні у мистецький освітній простір ЗВО нових освітньо-виховних моделей, що уможливляють її вдосконалення в контекстуальному полі педагогіки свободи.

Постановка проблеми. Соціокультурні зміни останніх десятиріч, спрямовані на остаточне звільнення від негативної тоталітарної спадщини й усвідомлення того, що Україна є частиною європейської демократичної спільноти, охопили всі сфери життя українського суспільства і, без сумніву, позначилися на засадничих принципах подальшого реформування системи вищої освіти. Обравши за основу реконструкції освітньої галузі гуманістичну парадигму, прерогативою якої є демократичні цінності, пов'язані, перш за все, зі свободою та вільним розвитком особистості, вітчизняні науковці звернулися до активних розвідок із зазначеної проблематики. Для нас керівництвом до дії у напрямку імплементації в систему підготовки майбутніх фахівців-музикантів концепції педагогіки свободи стало усвідомлення того, що застосування її інваріантних принципів під час вивчення фахових, й зокрема диригентсько-хорових дисциплін дозволить студентам не тільки більш ефективно опановувати фахові компетенції, передбачені освітньо-професійною програмою та кваліфікаційною характеристикою, а й набути фундаментальної здатності до оволодіння так званими «навичками майбутнього». За нашим глибоким переконанням, саме реконструкція фахової підготовки майбутнього педагога-музиканта на засадах принципів педагогіки свободи може забезпечити подолання все ще існуючих у педагогічних ЗВО проблем, пов'язаних з певною її формалізацією, вузько предметною спрямованістю та неврахуванням особливостей, пов'язаних не тільки із предметною діяльністю, а й безпосередньо з мистецтвом як культуротворчої основи для забезпечення реальних потреб фахівця-музиканта, затребуваного у сучасному соціумі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатовекторність порушеної у статті проблеми потребує критичного аналізу й узагальнення наукових джерел, дотичних до заявленої проблематики з метою усвідомлення сучасного стану досліджуваної проблеми. Так, визначенню теоретико-методологічних засад та перспектив реформування професійної мистецької й музично-педагогічної освіти присвячено ґрунтовні дослідження провідних вітчизняних науковців (Н. Гуральник, О. Єременко, Г. Локарева, Н. Овчаренко, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, Л. Ракітянська, А. Растригіна, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Стратан-Артишкова, О. Щолокова та ін.), наукові пошуки яких було зосереджено на визначенні пріоритетних тенденцій розвитку мистецько-педагогічної освіти на засадах існуючої освітньої парадигми та окресленні шляхів її впровадження у мистецький освітній простір.

До таких тенденцій науковцями віднесено: гуманізацію, що утверджує людину як найвищу цінність, коли ті, хто навчаються (учні, студенти) стають центром навчально-виховного процесу, а мистецька освіта спрямовується на становлення і розвиток їх особистісних якостей та духовно-творчого потенціалу; фундаменталізацію як опору на демократичні цінності, багатопрофільне наукове пізнання, вихід у суміжні сфери знань, поглиблення інноваційно-творчої спрямованості професійної підготовки студентів; поєднання національних культурно-мистецьких традицій та європейського й світового досвіду, що передбачає органічний симбіоз мистецької (музичної) освіти з історією, культурою, традиціями українського й інших народів, що проживають на теренах України та найкращим досвідом усіх країн світу; перехід від інформативних до активних й інтерактивних форм і методів музично-педагогічної освіти з використанням інноваційних освітньо-виховних моделей, мультимедійних технологій, цифрового мистецтва як основи для активізації потенціалу креативності та емоційного інтелекту особистості; створення умов для саморозвитку, самовираження та самореалізації особистості й можливості особистісного вибору індивідуальної траєкторії духовно-творчого становлення; безперервність мистецької освіти як основи послідовного і цілісного особистісного розвитку [8;9;14].

Упродовж останніх десятирічь наукові розвідки значної кількості вітчизняних дослідників були пов'язані з проблемою формування ключових та професійних компетенцій вчителів музичного мистецтва та особливостями впровадження компетентнісного підходу в систему підготовки фахівців-музикантів, визначенню змісту і структури фахово спрямованих професійних компетентностей і компетенцій, педагогічних умов і методичних основ їх формування (Л. Аристова, Л. Гаврілова, О. Горбенко, І. Дерда, Н. Кьон, Лі Ліцюань, Н. Сегеда, А. Татарнікова, Ся Цзін та ін.). Спектр досліджень щодо застосування компетентнісного підходу в мистецько-педагогічній освіті продовжує розширюватись і сьогодні. Проте наряду з вагомими позитивними досягненнями та величезним обсягом роботи, проведеним фахівцями вищої школи щодо запровадження компетентнісного дискурсу в освітній процес педагогічних та мистецьких ЗВО, все ще залишається низка проблем, що потребують невідкладного вирішення [1], й перш за все це стосується специфіки підготовки фахівців-музикантів.

На особливу увагу заслуговують наукові праці, присвячені розвитку професійно-особистісних якостей майбутнього педагога-музиканта (О. Белікова, О. Горожанкіна, К. Завалко, Ван Кань, Лю Сянь, А. Зайцева, В. Тушева, І. Шевченко, Чжу Цзюньцяо, О. Яненко та ін.), у більшості з яких, в залежності від предмету дослідження, вищезгадані якості потрактовується як поліфункціональний особистісний феномен, що забезпечує відкриття і реалізацію власного «Я» як професіонала, здатного до ефективної професійної діяльності у багатоаспектному мистецькому просторі (Т. Фурсикова). Разом з тим, у наукових розвідках із музичної педагогіки та психології, дослідники (М. Малахова, В. Петрушин, Т. Пляченко та ін.), виокремлюючи суто професійні якості вчителя музичного мистецтва (академічні й професійні знання, вміння, здібності; любов до музично-педагогічної діяльності, професійна компетентність, музикальність, музично-педагогічне мислення тощо), наголошують на прерогативі особистісного первня у підготовці майбутніх фахівців. Науковці акцентують увагу на тому, що саме «масштаб особистості вчителя» у контексті гуманістичної спрямованості професійної діяльності, міра залучення до загальнолюдської культури, його особистісні якості, людський такт у поведінці, здійснюють потужний позитивний вплив на розвиток особистості вихованця засобами музичного мистецтва.

Відтак, обравши основою реформування вищої освіти гуманістичні цінності демократичного суспільства, засадничими основами якого по суті є інваріантні принципи педагогіки свободи, спрямовані на розвиток свободи особистості як джерела креативності; відповідальності за особистісний вибір як здатності обґрунтовувати власну позицію; зорієнтованості на успіх та розвиток таких особистісних якостей, як самостійність, ініціатива, здатність до самовираження й самореалізації у професійній і власній життєдіяльності, котрі є

надзвичайно важливими для сучасного педагога-музиканта. Тож, наразі залишається відкритою до наукового пошуку проблема розвитку у процесі диригентсько-хорової підготовки як найбільш складної й специфічної серед інших видів професійної діяльності педагога-музиканта, не тільки суто спеціальних та інтегрованих фахових компетенцій, а й набуття таких здатностей й особистісних властивостей та якостей, як здатність до критичного мислення та аналізу власних помилок; потенціалу креативності як суб'єктної здатності до успішної інноваційної діяльності у професії; індивідуальної траєкторії особистісного розвитку як здатності до саморозвитку, самоорганізації самовираження й самореалізації у вибудовуванні майбутньої успішної кар'єри відповідно сучасних вимог ринку праці; здатності працювати в команді як умови розвитку комунікативних навичок, ефективної взаємодії з членами команди, відкритість до діалогу та спільного пошуку у вирішенні професійних завдань.

Метою статті став аналіз сучасного стану вітчизняної музично-педагогічної освіти та окреслення можливостей удосконалення диригентсько-хорової підготовки майбутнього педагога-музиканта в сучасному освітньому просторі ЗВО на засадах принципів педагогіки свободи як контекстуального поля новітньої парадигми освіти XXI ст.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Узагальнення стану досліджуваної проблеми та констатація існуючих суперечностей, що, незважаючи на досить вагомий реформаційний зрушення, все ще мають місце в системі мистецько-педагогічної освіти, стали підставою для представлення теоретичного підґрунтя, що може стати основою удосконалення змісту диригентсько-хорової підготовки у контекстуальному полі педагогіки свободи, засадничі принципи якої складають основу існуючої мистецької освітньої парадигми.

Диригентсько-хорова підготовка, будучи найбільш складною й специфічною серед інших видів фахового навчання, містить цикл дисциплін, що забезпечують студенту-музиканту набуття відповідних компетенцій, необхідних для ефективної професійної діяльності. Специфіка диригентсько-хорового блоку полягає в тому, що він інтегрує в собі, по-перше, спеціальні музичні навички й уміння, набуті у межах опанування дисциплін цього блоку, по-друге, знаходиться у тісному взаємозв'язку з фаховою підготовкою майбутнього фахівця-музиканта в цілому, по-третє, може стати платформою для набуття ним гнучких навичок та особистісних якостей для забезпечення кар'єрного зростання згідно потреб сучасного соціуму. Щодо першого, до прикладу, читання хорових партитур не тільки привчає студентів відтворювати звучання хорового твору на інструменті, але й удосконалює його фортепіанну підготовку, привчає грати хоровий твір за принципом "хорової органіки" (А. Авдієвський), тобто максимально наближуючи звучання хорової партитури на інструменті до звучання хорового колективу; хоровий клас, котрий є базовим у фаховій підготовці студентів, шліфує їхню співацьку майстерність; хорове диригування, поєднуючи цілий комплекс набутих навичок, готує студентів до художньо-інтерпретаторської діяльності у сфері трактування музичних творів; практикум роботи з учбовим хором забезпечує набуття хормейстерських навичок і умінь та підготовлює студентів до творчого спілкування з хоровим колективом; хорове аранжування поєднує музично-теоретичні знання майбутнього педагога-музиканта, спрямовуючи їх у творче русло [6].

Міжпредметні зв'язки диригентсько-хорового блоку з іншими дисциплінами фахового спрямування забезпечують у комплексі фахову підготовку студента-музиканта, а також посилюють його професійно-педагогічну спрямованість. Так, володіння технікою диригування неможливе без навичок та вмінь, пов'язаних з дисциплінами музично-теоретичного циклу (сольфеджіо, гармонія, аналіз музичних форм, поліфонія, музична література). Майбутній педагог-музикант має бути спроможним визначити гармонічний та ладофункціональний розвиток музично-тематичного матеріалу, чути структуру акорду і його розташування, утримувати без інструменту висоту тональності, сольфеджувати кожну партію

окремо (горизонтально) і почергово (вертикально), переходити з однієї партії на іншу, забезпечуючи засвоєння диригентсько-хорових дисциплін й розвиток фахових компетенцій, необхідних для професійного виконавського втілення хорових творів [13].

Важливого значення набуває й оволодіння інструментом, що уможливорює самостійне ознайомлення студента з хоровою партитурою, її ілюстрацію з відповідними нюансами, фразуванням, темпами. Тож, виконавська культура сприяє оволодінню методикою диригентсько-хорової роботи та є одним з проявів професійної компетентності майбутнього фахівця-музиканта. Диригентська діяльність пов'язана також із постановкою голосу та основами вокалу. Коректне оволодіння вокальними навичками, свідоме засвоєння методики виховання співацького голосу також сприяють розвитку професійної компетентності студента. Провідні науковці у галузі музичної педагогіки (Л. Арчажнікова, Е. Абдуллін, А. Козир, Г. Падалка) наголошують на тому, що важливими є й знання методики музичної освіти і виховання, котра синтезує в собі всі компетенції, отримані у процесі фахової підготовки, об'єднуючи її в систему необхідних умов для особистісного розвитку майбутнього педагога-музиканта [6].

Таким чином, як бачимо, в академічному дискурсі музичної педагогіки склалося усталене бачення завдань та критеріїв оцінювання якості диригентсько-хорової підготовки виключно у вимірах компетентнісного підходу. Ні в якому разі не заперечуючи доцільність й результативність компетентнісного підходу, зазначених у працях провідних вітчизняних науковців (І. Бех, Т. Браже, І. Єрмаков, І. Зязюн, В. Краєвський, Н. Ничкало, Дж. Равен, О. Савченко, В. Сластьонін, В. Ядов) й повністю підтримуючи наукові розвідки вчених у галузі музично-педагогічної освіти (О. Єременко, А. Козир, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отіч, Г. Падалка, О. Ростовський, В. Тушева, О. Щолокова та ін.) щодо специфіки функціонування компетентнісного підходу в мистецькому освітньому просторі ЗВО, ми все ж приєднуємось до наукової позиції тих науковців, які вважають, що поняття «компетентність» може бути застосовано далеко не до всіх ментальних і предметних здібностей, які реалізуються в діяльності людини [1;7;11;13]. Адже ж беззаперечним є той факт, що практично неможливо на загальноприйнятих засадах компетентнісного підходу, коли рівень компетентності вимірюється наявністю компетенцій, контролювати якісний результат творчих досягнень фахівців-музикантів, коли, наприклад, в процесі творчого іспиту з хорового диригування оцінюється ступінь емоційного самоусвідомлення студентом хорового твору, творчої уяви та самовираження в його інтерпретації тощо. Оскільки навіть наявність відповідного знання, сформованість фахових навичок, умінь та способів дій, не є показником здатності особистості відчувати музику й мати розвинуту мотивацію щодо духовно-творчої самореалізації в музично-педагогічній діяльності.

Сьогоднішня практика підтверджує малоефективність ототожнення фахової підготовки майбутнього педагога-музиканта з підготовкою фахівців інших спеціальностей, повне завершення якої відбувається за компетентнісним циклом [14]. Так, О. Олексюк наголошує, що неklasична модель мистецької освіти передбачає особливу організацію мистецького освітнього простору, де фахові знання мають бути спрямовані на підготовку компетентного фахівця-професіонала з ціннісно-смісловими, духовно-творчими й поведінковими характеристиками, готового до більш ефективного розв'язання як професійних, так і особистісних й соціальних проблем [7с.193]. Проте, підтримуючи позицію науковців (А. Андрєєв, Д. Бордвелл, М. Полані), які вважають, що далеко не все, що знає й уміє (або ж має знати й уміти) майбутній фахівець, може бути виражено експліцитно й передано у формі, яка допускає контроль й кваліметричні оцінки [1,с.34], вважаємо, що фахова підготовка (й диригентсько-хорова в тому числі), перш за все, має враховувати особливості мистецької освіти, пов'язані не тільки з предметною діяльністю (набуття знань, умінь, способів дії), а й безпосередньо з мистецтвом (сфера духа, продуктивна уява, інтерпретація, творчість), культуротворча й духовно-творча основа якого стає підґрунтям для розвитку фахово й соціально затребуваних особистісних характеристик сучасного педагога-музиканта. А відтак,

виникає необхідність у розподілі номенклатури професій із відповідною диверсифікацією орієнтирів і кінцевих вимог до випускників різного профілю не тільки на «знаннєві» й «компетентнісні» [1, с.35], а й на творчі спеціальності та запровадити триконтурну освітню систему, де б спеціальності мистецького спрямування оцінювались за відповідними їхній специфіці параметрами, з урахуванням процесів, спрямованих на розвиток особистісних якостей фахівця як суб'єкта мистецького освітнього середовища, в якому закладено вироблені культурою людства цінності. В такому випадку студент-музикант, усвідомлюючи себе суб'єктом диригентсько-хорової діяльності, сприймає хорове мистецтво не лише як на готовий результат творчої діяльності, але й як результат процесу його власного творення [2, с. 159].

Саме такий підхід дозволяє більш активно впроваджувати в систему підготовки фахівців-музикантів сучасну мистецьку освітню парадигму, затребуваність якої зумовлюється підвищенням уваги до особистісної свободи й креативного потенціалу студентів, розвитком їхньої здатності до саморозвитку та самоорганізації, що спричиняє зміну соціокультурного статусу підготовки фахівців мистецького спрямування як процесу і результату їх творчості. Тож, мистецька освітня парадигма, будучи холистичною за суттю, переорієнтовує освітні процеси на розвиток сутнісних сил і духовно-творчого потенціалу фахівця та спрямовує сучасну мистецьку освіту на розвиток професіонала, який не лише споживає культурні й мистецькі цінності, але й примножує їх, самореалізуючись як цілісна особистість, що здатна самоідентифікуватись у професійній діяльності «через ланцюг зв'язків із суспільством і оточуючим світом на основі демократичних цінностей» [3].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, з огляду на окреслені вище наукові положення, а також наукові розвідки авторки щодо визначення засадничих основ новітньої парадигми XXI століття, в межах якої мають бути задіяні нові моделі освіти, які б дійсно відповідали вимогам часу, мистецький освітній простір стає місцем практичного засвоєння й розуміння студентом-музикантом диригентсько-хорової діяльності як духовно-творчої сфери, спрямованої на його особистісне й професійне становлення на засадах духовно-творчого саморозвитку й самоствердження як платформи та набуття затребуваних сьогоденням фундаментальних здатностей

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язана з перевіркою на практичному рівні можливостей удосконалення диригентсько-хорової підготовки в контекстуальному полі педагогіки свободи як особливого напрямку гуманістичної освіти, що ґрунтується на інваріантних принципах педагогіки свободи і розглядає теоретичні та практичні засади розвитку внутрішньої свободи особистості, її суб'єктності, самосвідомості, здатності до свідомого й відповідального самовизначення, самостійного вибору та реалізації власного життєвого шляху. Інваріантні принципи педагогіки свободи (принцип самоцінності особистості, принцип особистісної свободи, принцип абсолютної цінності будь-якого періоду життя людини; принцип природовідповідності освіти і виховання, принцип гармонізації впливів соціального середовища та освіти) тісно корелюють з концепцією духовності освіти і виховання І. Кевішаса [15]. Науковець наголошує, що на відміну від все ще існуючих традиційних підходів в освіті, навчально-виховний процес в ЗВО відбуватиметься не за логікою присвоєння знань, а за логікою становлення особистості й має спрямовуватися не на пізнання культури середовища, а на її творення, а відтак, викладач і студент стають співтворцями мистецького освітнього простору. На нашу думку, саме такий симбіоз може стати для майбутнього педагога-музиканта дієвим підґрунтям як для ефективного опанування фаховими й зокрема, диригентсько-хоровими компетенціями, що передбачені кваліфікаційною характеристикою педагога-музиканта, так і для набуття фундаментальної здатності до оволодіння гнучкими навичками задля визначення й реалізації індивідуальної траєкторії особистісно-професійного розвитку у вибудовуванні успішної професійної кар'єри в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Андреев А.Л. Перспективы образования: компетенции, интеллектуальные среды, трансдисциплинарность // Высшее образование в России. – М. - №3, 2014. – С.30-39
- [2] Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті [Текст] / І. Д. Бех // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технологія. – Київ : Генезис. – 2009., С. 21–24
- [3] Буряк О. С. Концепція холистичної освіти у процесі формування цілісної особистості постмодерну / О. С. Буряк // Філософія неперервної професійної освіти. – 2015. – №3 (44). – С. 52-56
- [4] Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: “К.І.С.”, 2004. – С.45-50
- [5] Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>
- [6] Козир А. Диригентська підготовка як основа фахового становлення майбутнього вчителя музики // Молодь і ринок № 11(82), 2011 – С. 11-24
- [7] Олексюк О.М. Компетентнісна мистецька освіта: пошук інноваційної моделі // Мат-лы Крымского педагогического конгресса “Инновации в образовании” - Ялта, 2010. - С. 191-195
- [8] Отич О. Холистична науково-мистецька парадигма освіти як основа формування мистецького освітнього простору України // Проблеми и перспективы музыкально-педагогического образования: Сборник научных статей под ред. Алла Растрьгиной / Palmarium Academic Publishing (русское издание)- 2015, 212с.
- [9] Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
- [10] Падалка Г.Н. Музыкальное образование в современном мире: противоречия и пути их преодоления // Актуальные вопросы художественного образования и воспитания: монография / Общая редакция проф. Михайличенко О.В. – Саарбрюккен / Германия: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. С. 12-32
- [11] Пометун О.І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: “К.І.С.”, 2004. – С. 64-71
- [12] Растрьгина А. Современная парадигма образования XXI века: перспективы реализации в художественном образовании // Проблеми и перспективы музыкально-педагогического образования: Сборник научных статей под ред. Алла Растрьгиной / Palmarium Academic Publishing (русское издание)- 2015, 212с.
- [13] Растрьгина А. М. Фахові компетенції з хорового диригування як складова професійної компетентності майбутнього педагога-музиканта / Алла Миколаївна Растрьгіна // Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. кол. В. В. Радул [та ін.]. - Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – Вип. 140. С. 10-13
- [14] Растрьгіна А. Перспективи реформування професійної мистецької освіти / А. Растрьгіна // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки - 2014. - Вип. 134. - С. 13-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_134_5
- [15] Spirituality of Education [Collective monograph]. compiled by I. Kievisas. Vilnius: “Edikologija, 2012. 574 p.

CONDUCTOR AND CHOIR TRAINING OF A FUTURE TEACHER-MUSICIAN IN THE CONTEXTUAL FIELD OF FREEDOM PEDAGOGY: PRIOR TO PROBLEM-SETTING

Rastrygina Alla Mykolaivna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Professor of the Department of Art Education

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian Pedagogical University,

Kropyvnytskyi, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-4393-2831

rastrygina.alla@gmail.com

Abstract. The article raises the issues of improving the conducting and choral training of future music specialists in pedagogical institutions of higher education, revises the existing ideas about its content and implements new alternative models in the artistic educational space of universities, which allows its reconstruction on the basis of humanistic paradigm of education. It is stated that in the search for ways to solve problems in the system of art and pedagogical education, scientists emphasize the need to take into account the priority trends of its development, which include: humanization; fundamentalization; combination of national cultural and artistic traditions with European and world experience; transition from informative means to active and interactive forms and methods of art education and upbringing; creating conditions for self-development, self-expression and self-realization of a personality and its possibility to

take choice of individual trajectory of spiritual and creative formation; continuity of art education as the basis of consistent and holistic personal development. The analysis of current state of conducting and choral training shows the need to improve it not only for developing purely special and integrated professional competencies, but also for acquiring such competencies and personal qualities as the ability to think critically and analyze own mistakes; the potential of creativity as a subject's ability to successful innovate activities in the profession; individual trajectory of personal development as the ability for self-upgrading, self-organization, self-expression and self-realization in building a future successful career in accordance with modern labor market requirements; ability to work in a team as a condition for developing communicative skills, effective interaction with team members, openness to dialogue and joint search in solving professional tasks. The above is a presentation of the author's vision of possibilities to reconstruct conducting and choral training of a future music teacher in the contextual field of freedom pedagogy

Key words: conducting and choir training, music-pedagogical education, specialist-musician, artistic paradigm of education, professional competencies, a personality's qualities, principles of pedagogy.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Andreev A. Educational perspectives: competencies, intellectual environments, transdisciplinarity. *Vyshee obrazovaniye v Rossii*. – Moskva. – №3, 2014.s. 30-39 (in Russian)
- [2] Bekh I. Competence approach in modern education [Text] / ID Bekh. *Pedagigika vystschoi shkoly: metodologiya, teoriya, nehnologiya*. – Kyiv: Genezys. – 2009. S 21-24 (in Ukrainian)
- [3] Buryak O. The concept of holistic education in the process of forming a holistic postmodern personality / O Buryak. *Filosofiya neperervnoi osvity*. -2015. №3 (44). S 52-56 (in Ukrainian)
- [4] Bibik N. Competence approach: reflexive application analysis. *Kompetentnisnyi pidhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektyvy*. Kyiv: "K.I.S.", 2004.S 45-50 (in Ukrainian)
- [5] Law of Ukraine "On Higher Education" (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2014, № 37-38, Art. 2004) (in Ukrainian)
- [6] Kozyr A. Conductor training as a basis for the professional development of future music teachers. *Youth and the market* № 11 (82), 2011 - P. 11-24(in Ukrainian)
- [7] Oleksyuk O. Competence art education: the search for an innovative model. *Crimean Pedagogical Congress "Innovation in Education" - Yalta, 2010.- P. 191-195 (in Ukrainian)*
- [8] Onych O. Holistic scientific and artistic paradigm of education as a basis for the formation of artistic educational space of Ukraine. *Problemy i perspektyvy muzykal'no-pedagogicheskogo o,razovaniya: sbornik nauchny[statei pod ped. Ally Rastryginoy. Palmarium Academic Publishing 2015, 212c. (in Russian)*
- [9] Padalka H.M. *Art pedagogy (Theory and methods of teaching art disciplines)*. – K.: Osvita Ukrayiny, 2008. – 274 s. (in Ukrainian)
- [10] Padalka G.N. Music education in the modern world: contradictions and ways to overcome them. *Actual issues of art education and upbringing: monograph / General edition of prof. Mikhaïlichenko O.V. - Saarbrücken / Germany: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019.S. 12-32 (in Ukrainian)*
- [11] Pometun O.I. Discussion of Ukrainian teachers around the introduction of a competency-based approach in Ukrainian education. *Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy: Biblioteka z osviti'oyi polityky / Pid zah. red. O.V. Ovcharuk. – K.: "K.I.S.", 2004. – S. 64-71(in Ukrainian)*
- [12] Rastrygina A. The modern paradigm of education in the XXI century: prospects for implementation in art education. *Problemy i perspektivy muzykal'no-pedagogicheskogo obrazovaniya: Sbornik nauchnykh statey pod red. Ally Rastryginoy /Palmarium Academic Publishing. - 2015, 212s. (in Russian)*
- [13] Rastrygina A. Professional competencies in choral conducting as a component of professional competence of a future teacher-musician / Alla Rastrygina. *Naukovi zapysky KDPU. Seriya: Pedahohichni nauky / red. kol. V. V. Radul [ta in.]. - Kirovograd: KDPU im. V. Vynnychenka, 2015. – Vyp. 140. S. 10-13*
- [14] Rastrygina A. Perspectives of reforming professional art education / A. Rastrygina. *Naukovi zapysky Kirovohrads'kogo derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]. Ser. : Pedahohichni nauky. - 2014. - Vyp. 134. - S. 13-17. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_134_5*
- [15] *Spirituality of Edication [Collective monograph]. compiled by I. Kievisas. Vilnius: "Edikologija, 2012. 574 p. (in Lithuanian)*